

## Om könet som kriminalitetsfaktor vid våldsbrott.<sup>1)</sup>

Av byråchefen i justitieministeriet, fil. doktor VELI VERKKO.

### 1. Allmänna uppgifter.

**B**land de biologiska faktorer, som inverka på våldsbrott, är könet den förnämsta. I min undersökning »Henki-ja pahoinpitelyrikollisuuden kehityssuunnan ja tason määräämisestä« (Brotten mot liv och misshandelsbrotten. Om bestämmandet av denna brottslighets utvecklingsriktning och nivå, I och II bandet)<sup>2)</sup> framhöll jag vikten av att man vid bestämmandet av våldsbrottens storleksförhållanden även fäster avseende vid uppgifter angående könet. Om könets betydelse vid våldsbrott nämnde jag följande: »Beträffande brottens antal, motiv och sättet för dessas utförande kan man med avseende å brottsligheten hos män och kvinnor iakttaga mycket stora avvikelser. Därför vore man frestad att anse, att de av män begångna och av kvinnor begångna brotten rentav bilda ett slags undergrupper inom en och samma brottsart. Tydligast träda dessa avvikelser i dagen vid brotten mot liv och misshandelsbrotten. Och är man icke höjd att gå så långt

1) Denna artikel utgör ett något omarbetat avsnitt av författarens år 1933 utkomna arbete »Biologisuusluontoisten tekijäin vaikutuksesta henki-ja pahoinpitelyrikollisuuteen«. (Om de biologiska faktorernas inverkan på brotten mot liv och misshandelsbrotten). Helsingfors 1933. Förkortat i det följande till BTV.

2) Helsingfors 1931. Förkortningen KTM. I avser första bandet av detta arbete, förkortningen KTM. II andra bandet.

som att betrakta de enbart av män och enbart av kvinnor begångna brotten såsom undergrupper inom en och samma brottsart, äro uppgifterna om brottslighetens fördelning på män och kvinnor i alla fall ytterst viktiga, icke blott som specialuppgifter om de brottsligas egenskaper, men även såsom material vid bestämmandet av brottens utvecklingsriktning.<sup>1)</sup>

Av denna orsak innehåller min nämnda undersökning ett rikligt statistiskt material om de båda könen andel i våldsbrotten, ett material, som nu står oss till buds vid utredandet av kausalsammanhanget mellan kön och våldsbrott.<sup>2)</sup> Dock vilja vi begränsa vår uppgift sålunda, att den icke kommer att omfatta de våldsbrott, som ingå i finska strafflagens 22 kapitel, näml. barnamord och fosterfördrivning m. m. Den subjektiva sidan hos dessa brott avviker näml. så kännbart från andra våldsbrott, att de förstnämnda bäst lämpa sig för behandling i en särskild undersökning. Dessa brott förorsakas oftast dels av moderns eller den havande kvinnans själskval, vilka ha sin grund i skamkänsla och andra bekymmer, och dels av hennes kroppsliga och själsliga svaghetsstillstånd, således av motiv, som rätt starkt avvika från motiven för de vanliga våldsbrotten.<sup>3)</sup>

En annan brottsgrupp, som undersökningen icke heller kommer att omfatta, utgöres av de kulposa våldsbrotten.

## 2. *Statistiskt material från olika länder belysande våldsbrottens fördelning på de båda könen.*

I följande framställning kommer, så vitt möjligt, främst att anföras uppgifter om de båda könen andel i samtliga brott mot liv, dock med undantag av dödsvällande och barnamord, då ett uteslutande av dessa är möjligt, samt

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 67. Jfr. även KTM. I, s. 78.

<sup>2)</sup> Då de statistiska uppgifterna i nämnda undersökning sluta med år 1926, följer härav, att även denna artikel icke kommer att innehålla nyare uppgifter.

<sup>3)</sup> KTM. I, s. 6 och 7.

därjämte i alla avsiktliga misshandelsbrott utan dödlig utgång. Därefter skola meddelas uppgifter över männens och kvinnornas andel i de olika slagen av brott mot liv och misshandelsbrott. Talen utvisa vanligen de åtalade och sakfällda kvinnornas antal på 100 män. Dessa tal basera sig åter på de åtalade och sakfällda männens och kvinnornas relativa tal räknade per en miljon av resp. befolkning.

Först må statistiska uppgifter meddelas från Finland.

Antalet kvinnor, räknat per 100 åtalade eller sakfällda män, utgjorde för samtliga avsiktliga brott mot liv (exkl. barnamord), d. v. s. mord, viljadråp, dråp utan uppsåt att döda, även i slagsmål (FSL 21:1—4, 6—9): åren 1895—1904 åtalade 12, sakfällda 9, 1905—1914 å. 7, s. 5, 1915—1919 å. 10, s. 9, 1920—1922 å. 5, s. 5, 1923—1924 å. 4, s. 3, 1925 å. 4, s. 2 och 1926 å. 3, s. 2. Motsvarande uppgifter för misshandelsbrott, även i slagsmål (FSL 21:5—9, 11, 12) voro: åren 1895—1904 å. 5, s. 4, 1905—1914 å. 5, s. 3, 1915—1919 å. 8, s. 6, 1920—1922 å. 4, s. 3, 1923—1924 å. 3, s. 2, 1925 å. 2, s. 1 och 1926 å. 2, s. 1.<sup>1)</sup>

I det följande indela vi gruppen »samtliga avsiktliga brott mot liv, utom barnamord«, i tvenne undergrupper: mord, viljadråp (FSL 21:1—3) och dråp utan uppsåt att döda, även i slagsmål (FSL 21:4,6—9) samt meddela dessutom uppgifter om grovt slagsmål med dödlig utgång (FSL 21:8, 9). Av misshandelsbrotten meddela vi uppgifter om grovt slagsmål, varav följt svår kroppsskada (FSL 21:8, 9).

På 100 åtalade eller sakfällda män kommo följande antal kvinnor: i mord, viljadråp: åren 1895—1904 åtalade 32, sakfällda 32, 1905—1914 å. 17, s. 14, 1915—1919 å. 16, s. 16, 1920—1922 å. 8, s. 9, 1923—1924 å. 7, s. 7, 1925 å. 8, s. 6 och 1926 å. 6, s. 6.

Beträffande dråp utan uppsåt att döda, även i slagsmål, voro motsvarande tal: åren 1895—1904 å. 2, s. 1, 1905—1914 å. 2, s. 1, 1915—1919 å. 2, s. 2, 1920—1922 å. 2, s. 1, 1923—1924 å. 2, s. 1, 1925 å. 1, s. 1 och 1926 å. 1 och s. 1.

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 167 och tab. XXXI och s. 125, tab. X.

I grovt slagsmål med dödlig påföljd voro talen: åren 1905—1914 å. 1, s. 1, 1920—1922 å. 1 och 1923—1924 å. 1. I grovt slagsmål, varav följt svår kroppsskada, voro motsvarande tal: åren 1905—1914 å. 1, s. 1 och 1915—1919 å. 3. För perioden 1895—1904 saknas uppgifter över båda dessa brott, och under de bortlämnade perioderna har ingen kvinna deltagit i dessa brott.<sup>1)</sup>

Det må observeras, att kvinnornas andel i gruppen mord, viljadråp är betydligt större än i gruppen dråp utan uppsåt att döda, även vid slagsmål. I de hägge slagsmålsbrotten är kvinnornas andel nästan ingen alls.

Efter detta kunna vi anföra specialuppgifter om kvinnornas andel i mord (FSL 21:1) och viljadråp (FSL 21:2).

Mot 100 för mord sakfällda män svarade följande antal kvinnor: åren 1895—1904 37, 1905—1914 18, 1915—1919 19, 1920—1922 14, 1923—1924 16, 1925 16 och 1926 18.

Motsvarande tal för viljadråp utgjorde: åren 1895—1904 21, 1905—1914 10, 1915—1919 12, 1920—1922 9, 1923—1924 6, 1925 1 och 1926 3.<sup>2)</sup>

Dessa specialuppgifter ådagalägga, att kvinnornas andel i mord är vida större än i viljadråp.

För åren 1924—1926 anföres i det följande statistik om kvinnornas andel i våldsbrott av olika slag.

Mot 100 åtalade och sakfällda män svarade följande antal kvinnor:

i mord: år 1924 åtalade 10, sakfällda 7, 1925 å. 16, s. 15, 1926 å. 10, s. 14, i viljadråp: år 1924 å. 2, s. 2, 1925 å. 2, s. 1, 1926 å. 4, s. 3, i misshandel med dödlig påföljd (FSL 21:4): år 1924 å. 2, s. 1, 1925 å. 1, s. 1, 1926 å. 1, s. 1, i misshandel, varav följt svår kroppsskada (FSL 21:5): år 1924 å. 1, s. 1, 1925 ingen, 1926 å. 1, s. 1, i misshandel, varav mindre kroppsskada eller lyte följt (FSL 21:11): år 1924 å. 1, s. 1, 1925 å. 1, s. 1, 1926 å. 1, s. 1, i misshandel, varav ringa eller ingen skada följt: år 1924 å. 4, s. 3, 1925 å. 2, s. 1, 1926 å. 3, s. 2.<sup>3)</sup>

Dessa tal lägga i dagen särskilt den omständigheten, att kvinnornas andel i de lindrigare misshandelsbrotten är större än i de grövre.

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 125, tab. X, s. 138, tab. XVI.

<sup>2)</sup> KTM. I, s. 150, tab. XXI.

<sup>3)</sup> KTM. I, s. 126, tab. XI.

Huvudresultatet av denna undersökning är således, att — vad brotten mot liv angår — kvinnornas andel är störst i det grövsta brottet mot liv, mordet och — vad misshandelsbrotten angår — i det lindrigaste misshandelsbrottet.

Sådant är läget i Finland. I det följande skall undersökas, huru förhållandena te sig i andra länder.

Vi börja med Sverige och undersöka först gruppen samtliga brott mot liv, med undantag av dödsvållande och barnamord. Mot 100 åtalade och sakfällda män svarade följande antal kvinnor: åren 1895—1904 å. 14, s. 11, 1905—1914 å. 15, s. 11, 1915—1919 å. 13, s. 8, 1920—1922 å. 20, s. 12, 1923—1924 å. 20, s. 14, 1925 å. 18, s. 7.<sup>1)</sup>

Denna grupp sönderfaller i tvenne undergrupper, och vi undersöka nu förhållandet särskilt vid mord, viljadråp och särskilt vid misshandel med dödlig påföljd, även vid slagsmål.<sup>2)</sup> I mord, viljadråp kommo på 100 män följande antal kvinnor: åren 1915—1919 åtalade 21, sakfällda 22, 1920—1922 å. 47, s. 36, 1923—1924 å. 36, s. 36, 1925 å. 48, s. 24.

I misshandel med dödlig påföljd, även vid slagsmål, voro motsvarande tal: åren 1915—1919 å. 7, s. 2. Under de påföljande åren t. o. m. 1925 har ingen kvinna åtalats för dessa brott.

I brottsgruppen mord, viljadråp var således kvinnornas relativtal, såsom ock i Finland, betydligt större än i brottsgruppen misshandel med dödlig påföljd, även vid slagsmål.

Må vi ännu undersöka kvinnornas andel särskilt vid mord och särskilt vid viljadråp.<sup>3)</sup> Vid mord svarade mot 100 sakfällda män följande antal kvinnor: åren 1895—1904 67, 1905—1914 46, 1915—1919 13, 1920—1922 41, 1923—1924 42 och 1925 97. Vid viljadråp var motsvarande tal: åren 1915—1919 36 och 1920—1922 23. Åren 1923—1925 funnos bland de för nämnda brott sakfällda inga kvinnor.

Om vi icke taga i betraktande den exceptionella tiden 1915—1919, observera vi sålunda, att kvinnornas andel i morderna var betydligt större än i viljadråpen.

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 167, tab. XXX.

<sup>2)</sup> KTM. I, s. 170, tab. XXXIV.

<sup>3)</sup> KTM. I, s. 172, tab. XXXVII.

Slutresultatet beträffande brotten mot liv är således det-  
samma som i Finland.

I Norge svarade mot 100 för mord eller viljadråp sakfällda män följande antal kvinnor:<sup>1)</sup> åren 1905—1914 29, 1915—1919 68 och 1920—1922 17. Bland de åren 1923—1924 sakfällda förekommo icke kvinnor. Om misshandel med dödlig påföljd kunna uppgifter icke meddelas, då detta brott i den norska statistiken ingår bland andra misshandelsbrott. Därför kunna vi icke heller meddela uppgifter om kvinnornas andel i antalet för samtliga brott mot liv sakfällda personer.

Vi övergå nu till Danmark och taga först under behandling totalgruppen avsiktliga brott mot liv. På 100 för mord, viljadråp eller misshandel med dödlig påföljd sakfällda män kommo följande antal kvinnor:<sup>2)</sup> åren 1895—1904 17, 1905—1914 18, 1915—1919 20, 1920—1922 33 och 1923—1924 10.

För åren 1905—1914 finnas uppgifter om fördelningen på män och kvinnor att tillgå för de olika brotten mot liv. Under denna tid utgjorde de för mord sakfällda människors antal 0.60 per en miljon och kvinnornas 0.21 (på 100 män kommo således 35 kvinnor). Antalet för viljadråp sakfällda män utgjorde per en miljon 3.25 och sakfällda kvinnor 0.86, så att mot 100 män svarade 26 kvinnor. De för misshandel med dödlig påföljd sakfällda människors antal var per en miljon 1.66. Kvinnor förekommo ej bland de sakfällda.<sup>3)</sup>

Även dessa tal, ehuru få till antalet, utvisa, att kvinnornas andel i mord är större än i andra brott mot liv.

I Ryssland blevo under åren 1903—1912 sammanlagt 107582 män och 6259 kvinnor eller årligen i medeltal 10758 män och 626 kvinnor vid kretsdomstolarna och rättshoven åtalade för avsiktliga brott mot liv, med undantag av slagsmål med dödlig utgång, brott mot liv, begångna under excess i nödvärn, och barnamord. Räknat per en miljon utgjorde årliga medeltalet sakfällda män.

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 188.

<sup>2)</sup> KTM. I, s. 195.

<sup>3)</sup> KTM. I, s. 196.

138.32 och sakfällda kvinnor 8.04. Mot 100 män svarade således 6 kvinnor. Så ställde sig talen för alla brott mot liv, med ovannämnda undantag.

Dela vi den nu anförda gruppen i tvenne undergrupper, de för mord och viljadråp åtalade samt de för misshandel med dödlig påföljd åtalade, komma vi till följande tal:

Mord, viljadråp: åtalade under nämnda decennium inalles 48 766 män och 5 024 kvinnor. Det årliga medeltalet blir således 4 877 män och 502 kvinnor, så att relativtalen per en miljon utgjorde 62.71 och 6.46. Antalet kvinnor per 100 män var 10.

Misshandel med dödlig påföljd: åtalade inalles 58 816 män och 1 235 kvinnor. Det årliga medeltalet 5 882 män och 123 kvinnor eller per en miljon 75.63 och 1.58. Mot 100 män svarade således 2 kvinnor.<sup>1)</sup>

Kvinnornas andel i misshandelsbrotten med dödlig utgång var således även i Ryssland betydligt mindre än vid mord och viljadråp.

I Tyskland svarade i brotten mot liv, med undantag för barnamord och dödsvällande, åren 1918—1926 mot 100 sakfällda män följande antal sakfällda kvinnor: år 1918 26, 1919 17, 1920 11, 1921 14, 1922 10, 1923 12, 1924 15, 1925 10 och 1926 11.<sup>2)</sup>

Vi meddela nu motsvarande tal för de skilda brotten mot liv.

I brottsgruppen: mord, viljadråp, dödande av annan på dennes egen begäran varierade antalet kvinnor per 100 män åren 1918—1926 mellan 21 och 14, endast under det exceptionella året 1918 var kvinnornas andel större, 41. I misshandel med dödlig utgång varierade kvinnornas andel under samma tid mellan 2 och 8.

Uppgifter om misshandel, varav följt svår kroppsskada, stå även att fås. De sakfällda kvinnornas antal per 100 män växlade nämligen åren 1918—1926 mellan 9 och 2, om vi ej taga i betraktande året 1918, då relativtalet var 36.<sup>3)</sup>

<sup>1)</sup> De absoluta talen, se KTM. I. s. 266, tabellbilaga 61. Vid uträkning av relativtalen ha befolkningstalen i publikationen »Statistitjeskij jezegodnik Rossij«, diverse årgångar, blivit använda.

<sup>2)</sup> KTM. II, s. 16, tab. LXV och BTV, s. 32.

<sup>3)</sup> KTM. II, s. 16, tab. LXV.

Därefter meddela vi utförligare uppgifter för brotten mot liv och misshandelsbrotten för åren 1924—1926.<sup>1)</sup> I mord svarade mot 100 män följande antal kvinnor: år 1924 20, 1925 21 och 1926 17. I viljadråp voro motsvarande tal: år 1924 20, 1925 12 och 1926 16 samt i misshandel med dödlig påföljd år 1924 4, 1925 2 och 1926 2.

Vi övergå nu till misshandelsbrotten utan dödlig utgång. I misshandel, varav följt svår kroppsskada, var antalet kvinnor per 100 män år 1924 4, 1925 5 och 1926 2, medan åter motsvarande tal för lindrigare och lindrig misshandel var år 1924 9, 1925 8 och 1926 7.

Kvinnornas andel är således med avseende å brotten mot liv störst vid mordet och med avseende å misshandelsbrotten vid lindrigare misshandel.

I England och Wales svarade i brotten mot liv (Murder och Manslaughter) åren 1921—1926 mot 100 åtalade män följande antal åtalade kvinnor:<sup>2)</sup> år 1921 25, 1922 28, 1923 37, 1924 35, 1925 35 och 1926 27.

För de motsvarande specialtalen för Murder och Manslaughter ha vi uppgifter från en längre period, åren 1911—1926. I Murder-brotten varierade kvinnornas antal per 100 åtalade män under denna tid mellan 34 och 82, och höll sig åren 1923—1926 omkring 70. I Manslaughter-brotten varierade kvinnornas motsvarande tal under åren 1911—1926 mellan 44 och 5 och höll sig under åren 1923—1926 mellan 15 och 5.<sup>3)</sup>

I Murder-brottet, som i allmänhet har karaktär av överlagt brott, är kvinnornas andel således betydligt större än i Manslaughter-brottet.

I Frankrike kommo på 100 för samtliga avsiktliga brott mot liv, med undantag av barnamord, åren 1919—1923 åtalade och sakfällda män följande antal kvinnor:<sup>4)</sup> år 1919 åtalade 11, sakfällda 10, 1920 å. 13, s. 9, 1921 å. 11, s. 10, 1922 å. 13, s. 10 och 1923 å. 8, s. 4.

Må vi nu granska de motsvarande talen i brottsgrupperna mord, viljadråp samt misshandelsbrotten med dödlig utgång,

1) KTM. II, s. 17, tab. LXXVI.

2) KTM. II, s. 30, tab. LXX och LXXI samt BTV, s. 33.

3) KTM. II, s. 30, tab. LXX och LXXI.

4) KTM. II, s. 48 och 49 och BTV, s. 33.



men för en längre period, åren 1905—1923, med undantag för krigsåren. De för mord och viljadråp åtalade kvinnornas antal per 100 män växlade under denna tid mellan 6 och 14. Ännu mindre voro kvinnornas tal beträffande de sakfällda och varierade mellan 4 och 11.<sup>1)</sup> Anmärkningsvärt är, att kvinnornas andel i misshandelsbrotten med dödlig påföljd var ungefär lika stor som vid mord och viljadråp, växlande under denna tid mellan 5 och 13 på 100 män för de åtalade och 4 och 21 för de sakfällda.<sup>2)</sup> Fenomenet får sin förklaring senare.<sup>3)</sup>

Efter att ha behandlat Finland och dess grannländer samt de stora väst- och centraleuropeiska länderna övergå vi till Balkan och de sydromanska länderna.

Först följer Bulgarien. På 100 för mord, viljadråp eller annans dödande på dennes egen begäran sakfällda kommo: år 1910 1 kvinna, 1911 1 kvinna och 1912 2 kvinnor. Bland de för misshandel med dödlig påföljd under nämnda tid sakfällda funnos inga kvinnor.<sup>4)</sup>

Av dessa uppgifter framgår även, att kvinnornas andel i brotten mot liv, betraktade såsom en grupp, med undantag av barnamord, är försvinnande liten.

I Grekland blevo åren 1911—1913 sammanlagt 79 personer sakfällda för mord (inkl. förgiftning). Av dessa voro 6 eller 7.59 % kvinnor.

Under samma tid sakfölldes för dråp 899 personer, varav kvinnor blott 18 eller 2.00 %.<sup>5)</sup>

Kvinnornas relativtal äro således synnerligen små.

I Italien varierade antalet kvinnor vid mord, viljadråp samt misshandel med dödlig påföljd per 100 sakfällda män: under femårsperioderna 1906—1910 mellan 3 och 5, 1911—1915 mellan 4 och 6 samt 1916—

<sup>1)</sup> KTM. II, s. 48, tab. LXXIX.

<sup>2)</sup> KTM. II, s. 49, tab. LXXX.

<sup>3)</sup> Se senare, s. 109, anm. 2.

<sup>4)</sup> KTM. II, s. 81, tab. CIII.

<sup>5)</sup> KTM. II, s. 181, tabellbil. 86.

1920 mellan 5 och 10.<sup>1)</sup> Kvinnornas andel i brotten mot liv är således i Italien mycket liten.

Från Spanien kunna uppgifter erhållas om alla under åren 1921—1924 i rannsaknings- och straffängelserna intagna personers kön, vilka anhållits för brott mot liv. Talen avse mord, viljadråp och misshandel med dödlig påföljd. Relativtalen utvisa, att på 100 män kommo följande antal kvinnor: år 1921 4, 1922 5, 1923 4 och 1924 5.<sup>2)</sup>

Av de siffror, som ligga till grund för dessa relativtal, framgår även fördelningen på män och kvinnor vid de skilda brotten mot liv. Åren 1921—1924 inkommo för ovan nämnda brott mot liv i rannsaknings- eller straffängelserna sammanlagt 11 114 personer, varav kvinnor 509 eller 4.58 %.

Detta antal fördelar sig enligt brottens art på följande sätt. Mord (inkl. förgiftning och dödande av släkting) 3 118, varav kvinnor 232 eller 7.44 %.

Viljadråp och misshandel med dödlig påföljd (även i samband med rån) 7 996, varav kvinnor 277 eller 3.46 %.<sup>3)</sup>

Även i Spanien är kvinnornas andel vid mordbrotten således större än vid andra brott mot liv.

Från Portugal ha vi uppgifter om de för mord eller viljadråp (inkl. förgiftning) åren 1908—1919 sakfällda personernas kön.<sup>4)</sup> Dessa uppgifter ådagalägga, att antalet kvinnor per 100 sakfällda män varierade åren 1908—1913 mellan 1 och 5 samt 1914—1919 mellan 1 och 4.

Både från Spanien och Portugal kunna vi anteckna kvinnornas synnerligen obetydliga andel i brotten mot liv.

Efter dessa uppgifter från flere europeiska länder, kommer turen till tvenne betydande utomeuropeiska länder, från vilka uppgifter finnas att tillgå.

Först anföra vi tal, visserligen ganska bristfälliga, från stormakten i fjärran östern, Japan.

<sup>1)</sup> KTM. II, s. 181, tabellbil. 87. Männens och kvinnornas relativtal ha fatts från publikationen »Statistica della Criminalità. Notizie complementari alla statistica giudiziaria penale». Åren 1906—1920, texttabeller. BTV, s. 35.

<sup>2)</sup> KTM. II, s. 94, tab. CXI.

<sup>3)</sup> KTM. II, s. 182, tabellbil. 88.

<sup>4)</sup> KTM. II, s. 97, tab. CXIV.

De för brott mot liv (inkl. även barnamord) sakfällda kvinnornas antal per 100 sakfällda män varierade åren 1918—1921 mellan 29 och 35 samt åren 1922—1925 mellan 18 och 28.<sup>1)</sup>

Jämföra vi åter de för brott mot liv och misshandelsbrott åren 1918—1925 sakfälldas antal med varandra,<sup>2)</sup> finna vi, att kvinnornas relativa andel i brotten mot liv är flerfaldigt större än i misshandelsbrotten. Till detta resultat har i någon mån kunnat bidra den ovannämnda omständigheten, att barnamorden äro inbegripna i antalet brott mot liv.

Sedan övergå vi till Amerikas Förenta Stater. Från detta stora land kunna uppgifter om kvinnornas andel erhållas för åren 1910 och 1923. Dessa uppgifter avse brottslingar, som under nämnda år intagits i straffinrättningarna. Brotten mot liv äro indelade i tvenne grupper: Grave homicide och Lesser homicide, av vilka den förra närmast torde motsvara Murder eller överlagt brott mot liv och den senare Manslaughter. Kvinnornas procenttal utgjorde i den förra gruppen år 1910 2.4 och år 1923 3.5 samt i den senare gruppen år 1910 5.7 och år 1923 8.1. I misshandelsbrotten (Assault) var kvinnornas procenttal år 1910 6.5 och år 1923 6.6.<sup>3)</sup>

Anmärkningsvärt är, att kvinnornas relativtal äro större vid de lindrigare brotten mot liv än vid de grövre. Detta torde bero på, att barnamorden vanligen räknas till Manslaughter-brott och således till gruppen Lesser homicide.<sup>4)</sup>

Efter det vi avslutat denna något enformiga, men oundvikliga internationella översikt, lämna vi här en sammanfattning av resultaten.

Betrakta vi kvinnornas andel i totalantalet avsiktliga brott mot liv, med undantag av barnamord, märka vi betydande olikheter i skilda länder.

Alldeles försvinnande liten är kvinnornas andel i Finland,

<sup>1)</sup> KTM. II, s. 112, tab. CXVII. BTV, s. 37.

<sup>2)</sup> KTM. II, s. 183, tabellbil. 91.

<sup>3)</sup> KTM. II, s. 132 och 133.

<sup>4)</sup> Jfr. KTM. II, s. 134. Bland de konstaterade brotten mot liv är barnamordens relativa antal visserligen mycket litet, men här är fråga om ett material av annat slag. Jfr. KTM. II, s. 125 och 126.

Ryssland (före världskriget), på Balkan och i sydromanska länder, för att inskränka oss till europeiska länder. Betydligt större är den åter i Skandinavien samt väst- och centraleuropeiska länder.

Oberoende av dessa växlingar håller dock den regeln streck, att kvinnornas andel i brotten mot liv och misshandelsbrotten i allmänhet är mycket liten jämförd med männens våldiga brottsfrekvens.

Men övergå vi till de särskilda brottsarterna, uppvisa de för kvinnorna funna ringa relativtalen olika grader, vilka i allmänhet tydligt skilja sig från varandra.

Sålunda kan man i stort sett konstatera, att mordet, det överlagda brottet, är det brott, som kvinnorna relativt mest föröva. Viljadråp och i ännu högre grad misshandel med dödlig påföljd och slagsmål med dödlig utgång höra nästan uteslutande till den maskulina brottslighetens gebit.

Vid misshandelsbrotten utan dödlig utgång är skalan, vad grovhetsgraden vidkommer, omvänd. De grövre misshandelsbrotten äro rent maskulina, medan åter vid de lindriga misshandelsbrotten kvinnornas andel är större än vid de grövre.

### 3. *Den feminina våldsbrottslighetens säregna uttrycksformer.*

Såsom i början av denna artikel nämndes, komma vi icke att behandla de brott den franske forskaren *C. Granier* betecknar med det gemensamma namnet »moderskapsbrottslighet» (*criminalité maternelle*), åsyftande med denna benämning huvudsakligen barnamord och fosterfördrivningar.<sup>1)</sup> Några ord om dessa brotts betydelse äro dock här på sin plats. Barnamorden äro i allmänhet karakteristiska för orter med outvecklade förhållanden. Sålunda äro barnamorden talrikast på landsbygden, fosterfördrivningarna åter i städer.<sup>2)</sup>

<sup>1)</sup> *Granier, C.*, *La femme criminelle*, Paris 1906, s. 83 o. följ

<sup>2)</sup> *Aschaffenburg, G.*, *Brottet och dess bekämpande*, övers. av doc. *Olof Kinberg* och dr. *Julia Kinberg*, Stockholm 1911, s. 63.

Gemensamt för barnamorden och fosterfördrivningarna är, att man icke på grund av statistiska tal kan draga slutsatser om dessas utvecklingsriktning.<sup>1)</sup> Härtill kommer, att uppläcktsprocenten för de begångna fosterfördrivningsbrotten är alldeles minimal. Dessa brott, som genom sin talrikhet skulle i betydande grad öka kvinnobrottslighetens annars obetydliga tal, stanna således till största delen inom den förborgade brottslighetens krets.<sup>2)</sup> Att här verkligen är fråga om stora tal, framgår av att i Frankrike fosterfördrivningsfallens årliga antal uppskattats till c:a 200 000,<sup>3)</sup> enligt en annan uppgift åter till 185 000.<sup>4)</sup> Det oaktat utgjorde antalet brottmål angående fosterfördrivning i Frankrike år 1912 45 och år 1913 89.<sup>5)</sup> I Tyskland uppskatta flere läkare fosterfördrivningarnas årliga antal till 600—700 000, varav dock en del äro utförda av läkare.<sup>6)</sup> Och dock var i Tyskland antalet för fosterfördrivning (tyska SL 218, 219 §) sakfälda år 1925 blott 7 188 och år 1926 blott 6 253.<sup>7)</sup>

Härefter övergå vi att analysera de brott som särskilt äro föremål för denna artikel.

Vid undersökning av delaktighetens art i brotten mot liv finna vi, att kvinnornas tal äro stora vid anstiftan och medhjälp till brott, men däremot mycket små vid de

1) KTM. I, s. 64 och 65.

2) Den allmänna opinionen har i flere länder en böjelse att utveckla sig i en sådan riktning, att fosterfördrivningen icke mer skulle anses utgöra straffbar gärning, utom då den bedrivs professionellt, jfr. *Kinberg, Olof*, Aktuella kriminalitetsproblem i psykologisk belysning, Stockholm 1930, s. 116 och 117.

3) *Roux, J.-A.*, Répression et prévention, Paris 1922, s. 20.

4) *Michels, Robert*. Sittlichkeit in Ziffern? Kritik der Moralstatistik, München und Leipzig 1928, s. 113.

5) KTM. I, s. 65.

6) *Michels*, nämnda arb., s. 113.

7) Statistik des Deutschen Reichs. Kriminalstatistik. Åren 1925 och 1926. Se även doktor *Ernst Roesners* artikel »Die kriminalpolitische Bedeutung der Abtreibung im Spiegel der Statistik«, Sonderbeilage der Kriminalistischen Monatshefte 1936.

överlagda brott, som förutsätta egenhändigt utförande av detsamma. Detta beror dels på kvinnans större fysiska svaghet, dels på hennes motvilja att själv utföra blodsdåd.

Belysande statistiska uppgifter stå endast att få från Finland. Åren 1895—1926 sakfälldes för anstiftan till mord (inkl. till mordförsök) sammanlagt 26 personer, därav 10 kvinnor, således ett betydande antal, om man tar i betraktande männens och kvinnornas relativtal vid mordbrotten i allmänhet. För anstiftan till viljadråp hade samtidigt 2 kvinnor blivit sakfällda, men icke en enda man.

För medhjälp till mord (inkl. till mordförsök) hade under denna tid 49 personer blivit sakfällda, därav 14 kvinnor, samt för medhjälp till viljadråp (inkl. medhjälp till försök) 14 personer, därav 5 kvinnor.

Däremot voro kvinnorna i helt liten minoritet, så snart man kommer till tal, som utvisa fullbordade brott och försök till mord och viljadråp.<sup>1)</sup>

Beträffande sättet för brottets utförande framträda även olikheter hos de båda könen. Mannen använder oftast som vapen slidkniv eller annat vasst tillhygge, skjutvapen eller trubbigt tillhygge. Kvinnorna bruka vid våldsbrott mycket ofta gift, numera även skjutvapen, som kan användas utan att råka i direkt kontakt med offret. Vid affektartade våldsbrott användes även svavelsyra (vitriol), som kastas mot offrets ansikte.

Må vi först behandla de våldsbrott, vid vilkas utförande gift blivit använt.

Så känd är kvinnornas andel i giftmorden, att hela brottet med överdrift kallats för kvinnornas monopol.<sup>2)</sup>

Den kände franske skildraren av rättsprocesser *Gayot de Pitaval* skrev i sitt redan år 1735 utkomna arbete »*Causes célèbres et intéressantes avec les jugements qui les ont déci-*

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 151.

<sup>2)</sup> *Wulffen, Erich*, *Das Weib als Sexualverbrecherin*, Berlin 1923, s. 182.

dées« följande betecknande ord: »förgiftning är i högre grad kvinnornas än männens brott, emedan de förstnämnda, vilka icke ha mod att hämnas öppet och med bruk av vapen, välja ett medel, som lämpar sig för deras skygghet och döljer deras brott.«<sup>1)</sup>

Från antikens dagar ha vi exempel på kvinnor, som använde gift vid mord. *Titus Livius* berättar i sin romerska historias VIII del om en förgiftningsepidemi under konsulatets tid, varvid 70 patriciskor befunnos skyldiga. Dylika förgiftningsepidemier förekommo under renässansens tid ävensom på Ludvig XIV:s och Ludvig XV:s tid i Frankrike. Ännu under åren 1840—1860 var detta brott enligt den officiella statistiken ganska allmänt i Frankrike. I våra dagar ha förgiftningsbrotten till antalet betydligt minskats.<sup>2)</sup> Den franske psykiatrikern *Paul Aubry* anser, att detta är en följd av den medicinska vetenskapens stora framsteg, då man numera vid obduktion vanligen kan konstatera dödsorsaken. Han påstår, att gift numera brukas endast av personer på låg ståndpunkt, och detta sitt påstående stöder han med siffror ur franska kriminalstatistiken, vilka utvisa, att giftmord förekomma endast i de franska departement, i vilka folkbildningen är låg.<sup>3)</sup> Den berömde chefen för kriminallaboratoriet i Lyon *Edmond Locard* anser även, att minskningen i giftmordens antal delvis föranletts av de framsteg toxikologin gjort, men anser för mest

1) *Ryckère, Raymond de*, La servante criminelle. Étude de criminologie professionnelle, Paris 1908, s. 264.

2) *Ryckère*, anf. arb., s. 264 och 265 samt *Aubry, Paul*, La contagion du meurtre. Étude d'anthropologie criminelle, Paris 1896, s. 136, 138.

3) *Aubry*, anf. arb., s. 137. Den kände franske forskaren *G. Tarde* säger trälfande: giftmordet har numera blivit de obildades brott, efter att under XVII seklet ha varit ett brott för aristokratin (*Tarde*, La criminalité comparée. Huitième édition, Paris 1924, s. 190 och 191, anm.). För några år sedan har på den ungerska landsbygden en förgiftningsepidemi blivit uppdagad, varvid de skyldiga voro enkla bondkvinnor.

sannolikt, att här blott är fråga om ett mode, vilket kommit ur bruk och i framtiden kan återkomma.<sup>1)</sup>

I det följande framlägga vi statistiska uppgifter från olika länder, vilka belysa de båda könen andel i förgiftningsbrott.

Från Finland saknas uppgifter om mord, vid vilka gift blivit använt som dödande medel, för den tid den nuvarande strafflagen varit i kraft. Blott för förgiftningsbrott utan uppsåt att döda och antingen med dödlig utgång eller ej (FSL 21:7) finnas uppgifter.<sup>2)</sup> Enligt gällande strafflag utgör nämligen överlagd förgiftning icke någon särskild brottsart, utan ingår i begreppet mord. Icke ens genom att granska originalmaterialet, personaluppgifterna, är det möjligt att få kännedom om dessa förgiftningsfall.

Antalet för förgiftning utan uppsåt att döda, men med dödlig påföljd till tukthusstraff åren 1895—1926 dömda personer utgjorde endast 7 och av dessa voro 3 kvinnor. För förgiftning utan uppsåt att döda och utan dödlig påföljd till tukthusstraff dömda personer utgjorde under nämnda tid 12, av vilka 5 voro kvinnor.<sup>3)</sup> Då för sistnämnda brott i vissa fall även kan ädömas fängelse, äro dessa tal ofullständiga.

För tiden före år 1895 finnas vissa uppgifter om för giftning (MB 17:1) sakfällda, även de knapphändiga och för en kort period. För fullbordat förgiftningsbrott dömdes åren 1891—1894 två personer till döds- eller tukthusstraff, av vilka den ena var kvinna. För försök till dylikt brott dömdes en person (kvinna). Därjämte dömdes för förgiftning utan uppsåt att döda och utan dödlig påföljd (motsvarar nuvarande SL 21:7) till tukthusstraff under nämnda tid 4 personer, av vilka 3 voro

<sup>1)</sup> *Locard, Edmond, Le crime et les criminels*, Paris 1925, s. 234.

<sup>2)</sup> Dessa torde i vanliga fall vara övervägda brott, fastän deras rätta natur ej har kunnat påvisas.

<sup>3)</sup> KTM. I, s. 152.



kvinnor.<sup>1)</sup> Andra uppgifter om förgiftarnas kön från tiden före den nuvarande strafflagens ikraftträdande finnas ej att tillgå.

I Sverige blevo under decenniet 1844—1853 sammanlagt 56 män och 79 kvinnor åtalade samt 15 män och 26 kvinnor sakfällda för förgiftning eller försök därtill (MB 17:1).<sup>2)</sup>

Från Ryssland finnas uppgifter att tillgå från senare tid. Dessa utvisa antalet vid kretsdomstolarna och rättshoven åren 1903—1912 för förgiftning eller försök därtill åtalade eller sakfällda personer enligt kön.<sup>3)</sup> Antalet under denna tid åtalade män utgjorde sammanlagt 355 och åtalade kvinnor 391 samt sakfällda män 141 och sakfällda kvinnor 125.

Från Tyskland finnas uppgifter om personer, som sakfällts för Vergiftung (tyska SL 229 §), således förgiftningsbrott utan uppsåt att döda och med dödlig påföljd eller ej, enligt kön. Vergiftung motsvarar fullt det i finska strafflagens 7 § nämnda brottet.

För detta brott sakfölldes åren 1918—1920 23 personer, därav 17 kvinnor, åren 1921—1923 24 personer, därav 17 kvinnor, samt åren 1924—1926 30 personer, därav 12 kvinnor.<sup>4)</sup>

I Frankrike blevo åren 1905—1913 för förgiftning (empoisonnement, franska SL, art. 290) åtalade 20 män och 41 kvinnor samt sakfällda 10 män och 21 kvinnor.<sup>5)</sup>

Från Spanien finnas uppgifter om i rannsaknings- eller straffängelserna åren 1921—1924 intagna, för förgiftningsbrott (envenenamiento) anhållna enligt kön. Män- nens antal utgjorde under denna tid 38 och kvinnornas 14.<sup>6)</sup>

1) KTM. I, s. 248 och 249, tabellbil. 29.

2) KTM. I, s. 256, tabellbil. 41.

3) BTV, s. 135, tabellbil. 2.

4) Statistik des Deutschen Reichs, Kriminalstatistik, diverse årgångar.

5) BTV, s. 135, tabellbil. 3.

6) KTM. II, s. 182, tabellbil. 88.

I Portugal blevo under åren 1908—1919 sammanlagt 11 män och 17 kvinnor sakfällda för förgiftning (envenenamento, portugisiska SL art. 353).<sup>1)</sup>

Alla dessa tal från olika länder utvisa, hur betydlig kvinnornas andel vid förgiftningsbrott är.

Kvinnornas stora andel härrör främst därav, att vid brottets förövande våld ej behöver användas. Förgiftandet är ej ett våldsbrott i vanlig bemärkelse och förutsätter icke fysisk kraft. Den miljö, i vilken kvinnan rör sig, är synnerligen lämplig för förövande av detta brott. Den kände ledaren för den franska kriminalistiska skolan eller Lyonska skolan *A. Lacassagne* yttrar: »detta är ett brott, som främst förövas av dem, som befinna sig i ofrets närhet och icke kunna hos honom väcka misstankar». <sup>2)</sup> Det är uppenbart, att en kvinna lättare än en man kan föröva detta brott utan att väcka samma misstankar, t. ex. genom att vid tillredning av maten blanda gift i den.

Förgiftningsbrottet riktar sig ofta mot den bedragne äkta mannen, som skall röjas ur vägen. Lugnt övervägande och hemlighetsfullhet äro för detta brott karakteristiska. Annat är fallet med s. k. passionsbrott (crimes passionnels), och detta framgår av de olika sätt, på vilka detta brott utföres.

När en man vägrar att gifta sig med en kvinna eller överger henne, brukas vanligtvis skjutvapen, aldrig gift.<sup>3)</sup> På en otrogen älskare tages hämnd genom att kasta svavelsyra (vitriol) i hans ansikte (vitriolöserna).<sup>4)</sup> Härvid är avsikten antingen att döda honom eller åtminstone att för-

<sup>1)</sup> KTM. II, s. 183, tabellbil. 90.

<sup>2)</sup> *Ryckère*, anf. arb., s. 264.

<sup>3)</sup> *Wulffen*, anf. arb., s. 152. jfr. även *Guilhermel, G.*, Comment devient-on criminel? Paris (tryckningsåret icke uppgivet), s. 88.

<sup>4)</sup> Stundom kan brottets offer även vara en rival. Sålunda funnos i Frankrike under ett år bland 26 offer för vitriolöserna 16 otrogna älskare och 4 rivaler. *Wulffen*, anf. arb., s. 170.

störa hans utseende så, att han icke mera kan behaga någon annan kvinna.<sup>1)</sup>

Passionsbrotten utföras i motsats till förgiftningarna offentligt och på ett så uppseendeväckande sätt som möjligt. Offret har ofta under flera dagar blivit bevakat, hotat och förföljt.<sup>2)</sup>

Kvinnobrottslighetens speciella karaktär framträder även i den brottsligas förhållande till sitt offer. Brottet riktar sig i flere fall mot en person, till vilken brottets föröware står i ett nära förhållande, antingen mot make, älskare, barn eller andra anförvanter. Många sådana

<sup>1)</sup> Detta brott är enligt *Aubry* ett utslag av psykisk smitta. För att tillfredsställa sitt hämndbegär kastar den försmådda svavel-syra i sin älskares ansikte. För detta dåd får hon svara inför domstol. Men hon blir icke sakfälld, utan domstolen t. o. m. lyckönskar henne. Följande dag innehålla tidningarna detaljerade beskrivningar av rättegången, de skildra den åtalades grace, hennes toalett, hennes tidigare levnad; de avtrycka några av hennes brev och publicera t. o. m. hennes porträtt (boken är skriven i början av 1890-talet). Behövs det mera för att reta en ofta ganska ointelligent kvinnas fantasi? Dädet är ju så lätt att utföra, man kan vara säker på att bli frikänd och att utgöra allmänt samtalsämne under 48 timmar. Frestelsen att begå detta dåd är så stor, att man måste förundra sig över, att det ej finnes flere vitriolöser (*Aubry*, anf. arb., s. 107 och 108).

Även de italienska kriminologerna *Lombroso* och *Ferrero* giva en synnerligen ofördelaktig bild av vitriolöserna. Se *Lombroso, G.* och *Ferrero, G.*, *Das Weib als Verbrecherin und Prostituirte*. Autorisirte Uebersetzung von Dr. Med. *H. Karella*, Hamburg 1894, s. 419.

<sup>2)</sup> Passionsbrotten räknas i Frankrike, ifall de haft dödlig utgång, till misshandel med dödlig påföljd. Detta torde vara orsaken till att kvinnornas andel i misshandelsbrotten med dödlig utgång är lika stor som deras andel i mord och viljadråp (inkl. förgiftning), medan i andra länder det förstnämnda brottet nästan h. o. h. tillhör den maskulina brottslighetens gebit (se *KTM*, II, s. 48, tab. LXXIX och s. 49, tab. LXXX. Jfr. även denna artikel, s. 99).

Om passionsbrotten har fransmannen *Louis Proal* utgivit en diger undersökning »Le crime et le suicide passionnels«, Paris 1900.

brott ingå i de uppgifter vi redan anført. I det följande meddela vi några uppgifter, tyvärr knapphändiga, som gälla närmast våldsamt dödande.

Från Finland förekomma uppgifter endast för åren 1891—1894. De gälla personer, som sakfällts i första instans för dråp av föräldrar, barn, maka, make eller syskon (MB 14:1). Hela antalet sakfällda var 12, av dessa voro 10 kvinnor.<sup>1)</sup>

Från Ryssland kunna vi meddela uppgifter för åren 1903—1912. De gälla personer, som åtalats och sakfällts för mord eller dråp av maka, make eller släkting, med undantag av föräldrar, samt för försök till dessa brott. Antalet åtalade män steg under denna tid till 3702 och åtalade kvinnor till 2137. Av de sakfällda voro 2274 män och 968 kvinnor.<sup>2)</sup>

De anförda uppgifterna från Ryssland omfatta som sagt icke dödande av föräldrar. Så vitt man kan döma av tillbudsstående uppgifter, är kvinnornas delaktighet i dessa brott minimal.

Slutresultatet blir, att kvinnornas brottslighet vid brott mot liv och kroppslig integritet till sin sammansättning väsentligt avviker från männens motsvarande brottsfrekvens. Alkoholen, som vid männens brottslighet ofta spelar en avgörande roll, träder beträffande kvinnornas brott tillbaka

<sup>1)</sup> KTM, I, s. 248 och 249, tabellbil. 29.

<sup>2)</sup> BTV, s. 136, tabellbil. 4.

Den ryska läkaren *Pauline Tarnowskaja* har på 1890-talet fäst uppmärksamheten vid kvinnornas stora andel i dessa brott. Vid undersökning av 160 brott mot individens person, utförda av kvinnor på den ryska landsbygden, observerade hon, att av dessa voro 70 maricide-brott (riktade mot makens liv), huvudsakligen utförda med gift. Maricide-brottens stora frekvens i Ryssland härleder *Tarnowskaja* från den gifta kvinnans undertryckta ställning på den ryska landsbygden. *Tarnowskaja, Pauline, Criminalité de la femme. Congrès international d'anthropologie criminelle. Compte rendu des travaux de la quatrième session, tenue à Genève du 24 au 29 août 1896. Genève 1897.*

för andra motiv. Kvinnobrottsligheten saknar nästan totalt den prägel av tillfällighet, som är så karakteristisk för en betydande del av de maskulina våldsbrotten.

*4. Lagbundenheter i de båda könen delaktighet i brotten mot liv.*

Vid en granskning av det vidlyftiga material, som finnes samlat i min undersökning om bestämmandet av våldsbrottens storleksförhållanden (»Henki- ja pahoinpitelyrikollisuuden kehityssuunnan ja tason määrittämisestä«, I och II bandet), har jag konstaterat förefintligheten av vissa lagar, vilka ingen tidigare forskare observerat och icke heller kunnat observera, då våldsbrottens storleksförhållanden tidigare icke blivit underkastade en utförligare metodisk undersökning. Jag har nämligen kunnat fastslå, att de båda könen andel i frekvensen av brott mot liv i ett givet land städse är beroende av denna brottsfrekvens' volym.

En statisk och en dynamisk lag belysa närmare denna regels innebörd.

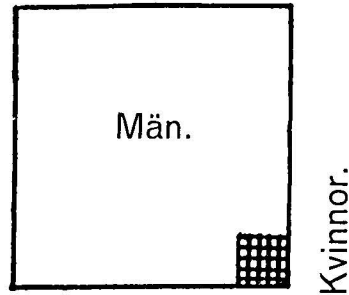
Den statiska lagen lyder sålunda:

I länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv är kvinnornas andel i denna brottsfrekvens liten, och omvänt: i länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv är kvinnornas andel i denna brottsfrekvens betydligt större än i länder med stor brottsfrekvens.

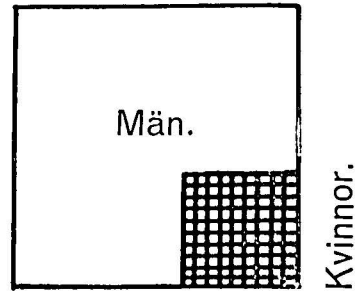
Diagrammen I och II belysa schematiskt förhållandet i länder med stor och med liten brottsfrekvens.

Följande förteckning, som baserar sig på de uppgifter vi publicerat i denna artikel (å s. 93—101) och som utvisar kvinnornas ungefärliga procentuella andel i brotten mot

Diagr. I. Schematisk framställning av fördelningen på de båda könen i länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv.



Diagr. II. Schematisk framställning av fördelningen på de båda könen i länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv.



liv med undantag av dödsvållande och barnamord i olika länder, torde bevisa giltigheten av denna statistiska lag.<sup>1)</sup>

Länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv:

Finland (sakfällda) ..	1	‰
Ryssland (åtalade) ..	3	‰
Bulgarien (sakfällda)	$1\frac{1}{2}$	‰
Grekland (sakfällda) ..	$2\frac{1}{2}$	‰
Italien (sakfällda) ...	$2\frac{1}{2}$	‰
Spanien .....	$2\frac{1}{2}$	‰
<small>(i straffanstalterna eller rannsaksningsfängelserna intagna)</small>		
Portugal (sakfällda) .	2	‰

Länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv:

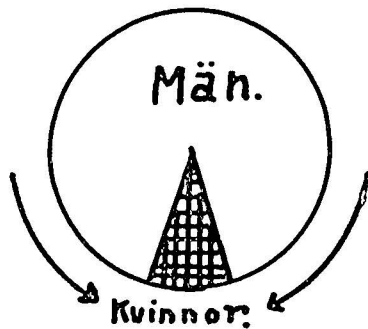
Sverige (sakfällda) .	7	‰
Norge (sakfällda) ...	$8\frac{1}{2}$	‰
Danmark (sakfällda)	10	‰
Tyskland (sakfällda)	7	‰
England och Wales		
(åtalade) .....	15	‰
Frankrike (sakfällda)	8	‰

Den dynamiska lagen har följande lydelse:

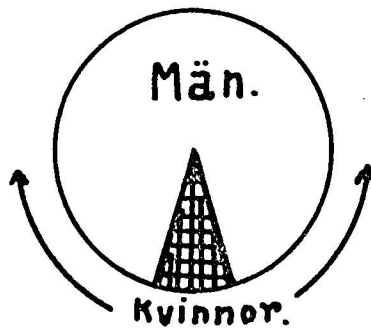
Om brottsfrekvensen vid brott mot liv i ett givet land är stadd i ökning, hänför sig ökningen huvudsakligen till de brottsliga männens antal och omvänt: om brottsfrekvensen vid brott mot liv i ett givet land håller på att minskas, hänför sig minskningen till de brottsliga männens antal.

<sup>1)</sup> Jfr. även min artikel »Metoden vid jämförande undersökning av brottsfrekvensen i olika länder«, Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1936, s. 285 och 286. Om allmängiltigheten av s. k. statistiska lagar, se KTM. I, s. 45.

Diagr. III. Schematisk framställning av förskjutningen i kvinnornas andel i länder, i vilka brottsfrekvensen vid brott mot liv befinner sig i ökning.



Diagr. IV. Schematisk framställning av förskjutningen i kvinnornas andel i länder, i vilka brottsfrekvensen vid brott mot liv befinner sig i avtagande.



Diagrammen III och IV belysa schematiskt fluktuationen i de båda köns andel.

Denna lag kan härledas från den statistiska lagen. Utmärkt bevismaterial för lagens förra del föreligger från Finland, i vilket land brotten mot liv från 1890-talet befunnit sig i ökning. Betrakta vi kurvorna för brotten mot liv i diagrammen V och VI, iakttaga vi för det första, att i brottsgruppen »mord, viljadråp« (diagr. V) kvinnornas antal, oberoende av alla växlingar i männens antal, under den långa perioden 1891—1926 utvisar en förundransvärd jämnhet, och för det andra, att även i brottsgruppen »dråp utan uppsåt att döda, även vid slagsmål« (diagr. VI) trots en enorm ökning i männens antal, kvinnornas antal icke visat någon klar tendens att följa med.<sup>1)</sup>

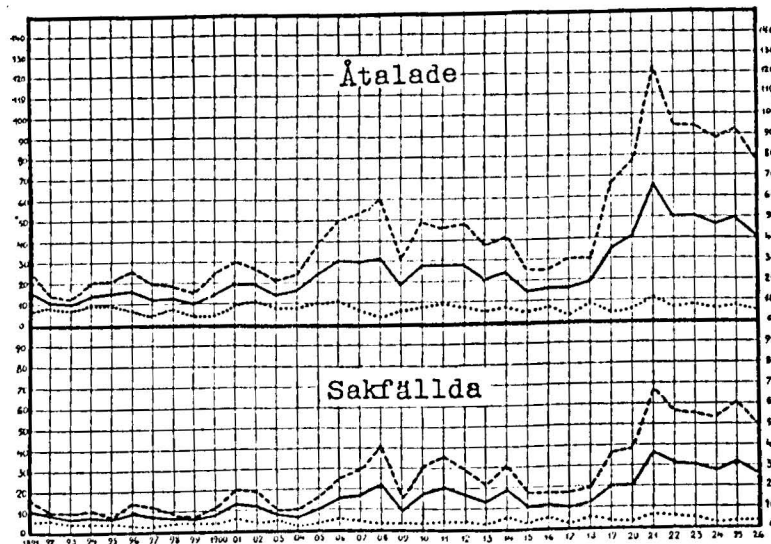
För att även med siffror belysa den kvinnliga brottsfrekvensens okänslighet för den manliga brottsfrekvensens skiftningar anföra vi några relativtal för den finska strafflagens begynnelseår 1895 och 1896 samt åren 1925 och 1926, således 30 år senare.<sup>2)</sup>

<sup>1)</sup> KTM. I, s. 121 och 122.

<sup>2)</sup> KTM. I, s. 120, tab. IX.

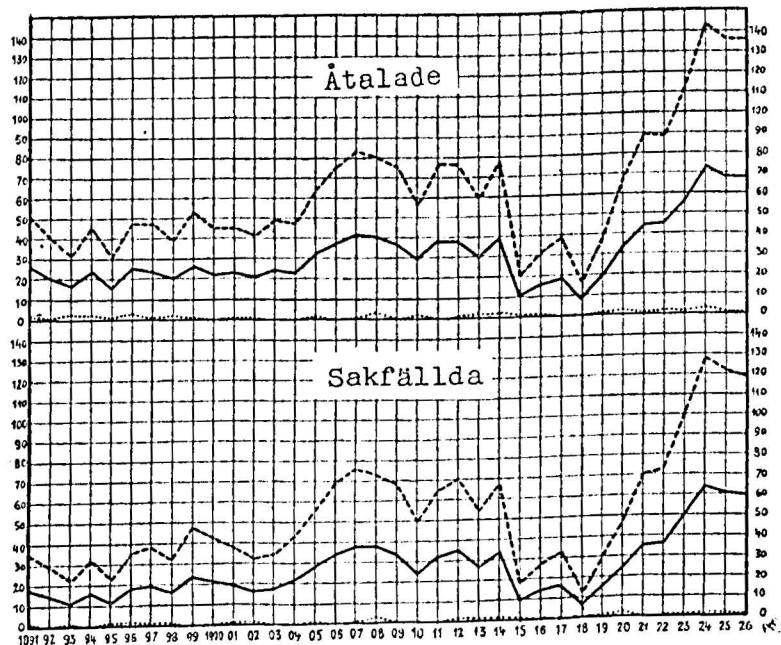
Diagr. V. Finland. För mord eller viljadrap (FSL 21:1—3) åren 1891—1926 åtalade och sakfällda, räknat per en miljon av resp. befolkningstal.

Män ----- Kvinnor ..... Hela antalet ———



Diagr. VI. Finland. För drap utan uppsåt att döda, även vid slagsmål (FSL 21:4, 6—9) åren 1891—1926 åtalade och sakfällda, räknat per en miljon av resp. befolkningstal.

Män ----- Kvinnor ..... Hela antalet ———





1) Brottsgruppen »mord, viljadråp«, sakfällda män och kvinnor per en miljon.

År	Män	Kvinnor
1895 .....	7.22	3.90
1896 .....	14.23	3.08
1925 .....	60.27	3.36
1926 .....	50.05	2.77

2) Brottsgruppen »dråp utan uppsåt att döda, även vid slagsmål«, sakfällda män och kvinnor per en miljon.

År	Män	Kvinnor
1895 .....	21.67	0.78
1896 .....	34.80	1.54
1925 .....	122.26	1.12
1926 .....	119.44	1.11

Diagrammen V och VI kunna även tjäna som bevis för giltigheten av den dynamiska lagens senare del. Ty då i Finland brotten mot liv under världskriget starkt minskades, hade denna minskning ingen inverkan på kvinnornas brottslighet, medan männens undergick en kolossal förändring.<sup>1)</sup>

##### 5. Betydelsen av de konstaterade lagbundenheterna.

Nyttan av de nu fastställda lagbundenheterna framträder i de talrika fall, då de kriminalstatistiska uppgifterna om brotten mot liv från olika länder förete luckor. Dessa kunna med tillhjälp av lagbundenheterna ofta fyllas. Veta vi, att i ett givet land, t. ex. Chile eller Albanien, brottsfrekvensen vid brott mot liv är synnerligen stor, kunna vi därav sluta, att kvinnornas andel i denna frekvens är obetydlig.

<sup>1)</sup> Både den statiska och den dynamiska lagen kan sannolikt tillämpas även på misshandel, varav följt svår kroppsskada. På grund av uppgifternas bristfällighet kan fullt bindande bevis icke presteras. Jfr. dock KTM. I, s. 123, diagr. VIII, varav framgår, att kvinnornas andel i misshandelsbrotten i allmänhet (utan dödlig påföljd) är mycket liten och icke uppvisar de tvära växlingar, som äro utmärkande för männens kurva.

Veta vi däremot icke, om ett givet land har stor eller liten brottsfrekvens vid brott mot liv, men råka äga kännedom om fördelningen på de båda könen av åtalade och sakfällda inom brottsgruppen »mord, viljadråp« och utvisa uppgifterna därjämte, att kvinnornas andel i denna brottsgrupp är liten, kunna vi draga den slutsatsen, att kvinnornas delaktighet i de avsiktliga brotten mot liv överhuvudtaget är liten, ty den andra avsiktliga brottsgruppen »misshandel med dödlig påföljd« hör i allmänhet nästan enbart till den maskulina kriminalitetens gebit. Och på grund av de konstaterade lagbundenheterna veta vi, att länder med liten feminin delaktighet ha en stor brottsfrekvens vid brotten mot liv.<sup>1)</sup>

I de ovananförda fallen har den statiska lagen kommit till användning. Med stöd av den dynamiska lagen kan man på förhand bestämma, huru fördelningen på de båda könen i ett givet land kommer att växla, om brotten mot liv uppvisa en stadigt växande eller avtagande tendens. Om t. ex. i Finland den stora brottsfrekvensen vid brotten mot liv skulle av någon orsak uppvisa en avsevärd minskning, kunde man på förhand bestämma, huru denna förändring komme att inverka på de skyldiga männens och kvinnornas antal.

#### 6. Orsaker till kvinnornas ringa del i våldsbrotten.

De anförda lagbundenheterna ha sin rot i det faktum, att den på kvinnor fallande brottsfrekvensen vid brott mot liv är bildligt talat en konstant storhet, vilken håller sig oförändrad även då den manliga frekvensen starkt ökas. Detta är en följd av, att kvinnan i sitt förhållande till våldsbrotten är starkt beroende dels av sina fysiska och psykiska egenskaper, dels av den omgivning, i vilken hon

<sup>1)</sup> Med tillhjälp av denna metod kan man konstatera, att t. ex. Portugal är ett land med stor brottsfrekvens vid brott mot liv

lever och vilken är underkastad mindre förändringar än den miljö, i vilken mannen befinner sig.<sup>1)</sup>

Den berömde belgiske forskaren *Adolphe Quelelet* anförde för ca 100 år sedan vissa orsaker, på vilka kvinnans ringa delaktighet i våldsbrotten beror; de äro enligt hans åsikt följande: kroppslig svaghet, socialt beroende, moralisk ömtålighet samt alkoholens frånvaro som brottsbefrämjande faktor.<sup>2)</sup> Denna analys, fastän bristfällig och kanske något föråldrad, utpekar dock de gränser, som natur och samhälle ställt för kvinnans delaktighet i våldsbrotten.<sup>3)</sup>

1) När den miljö, i vilken kvinnan lever, undergår en förändring, inverkar detta även på kvinnans kriminalitet. Världskrigets tid utgör ett exempel härpå. Medan en stor del av den manliga befolkningen tillbragte flere år vid fronten, fingo kvinnorna i betydande utsträckning utföra männens göromål. Och detta var ej, såsom sagt, utan inverkan på kvinnobrottsligheten.

Den franska kriminalstatistiken utvisar, att kvinnornas andel i brottsfrekvensen från år 1914 till år 1918 betydligt ökats. Ökningen hänför sig till stölder, handelsbedrägerier och olovlig spekulaton, men även till barnamord och fosterfördrivningar (*Compte général de l'administration de la justice criminelle 1919*, s. VII och VIII).

Den tyske forskaren *Sebastian von Koppensfels* har i sin undersökning: »Die Kriminalität der Frau im Kriege» (*Kriminalistische Abhandlungen herausgegeben von Dr. Franz Exner*, Heft II, Leipzig 1926) behandlat kvinnobrottsligheten under världskriget i Tyskland. Han konstaterar, att kvinnornas andel i egendomsbrotten då betydligt ökades, medan åter deras andel i brotten mot individens person samt mot staten och den allmänna ordningen betydligt minskades. Anf. arb., s. 20. Jfr. även BTV, s. 46, anm. 2.

2) *Granier*, *La femme criminelle*, s. 19.

3) Den italienske kriminologen *Napoleone Colajanni*, ledaren för »la terza scuola», är av den mening, att kvinnans brottsfrekvens är fullkomligt beroende av den miljö, i vilken hon lever. Om således kvinnan verkar inom samma sociala förhållanden som mannen, är hennes brottsfrekvens lika stor som hans. Således går *Colajanni* i sitt motstånd mot den kriminalantropologiska skolans läror om de medfödda anlagens avgörande betydelse till den andra ytterligheten och lämnar h. o. h. utan avseende de av

7. Är kvinnan till sin natur mindre brottslig  
än mannen?

Mycket bläck har flutit med anledning av denna tviste-fråga. Ett onekligt faktum är, att männens andel i brottsfrekvensen är större än kvinnornas. Men inlåter man sig i diskussion om, vilketdera könet har starkare brottsliga anlag, blir diskussionen utan resultat, då man icke kan avskilja de medfödda anlagen från miljöns verkningar eller riktigare sagt från de förvärvade egenskaperna. Människan födes till världen icke som en »tabula rasa«, och de brottsliga anlagen, om sådana finnas, uppträda vanligtvis såsom latent. På miljöns verkningar beror det ofta, om dessa komma till utbrott och i vilken form.<sup>1)</sup> Den omständigheten, att kvinnobrottsligheten ikläder sig andra former än mannens, har sin orsak, såsom ovan nämnts, i olika fysiska och psykiska egenskaper samt i olika miljö.<sup>2)</sup> Ett påstående, att kvinnan eo ipso i mindre grad besitte brottsliga anlag, vore därför egendomligt. Om så vore fallet, skulle kvinnan i mindre grad än mannen vara beroende av ärftlighetslagarna.<sup>3)</sup>

miljön oavhängiga omständigheterna, vilka giva åt kvinnobrottsligheten en annan riktning och andra uttrycksformer än mannens brottslighet har. *Colajanni, Napoleone, La Sociologia Criminale, Catania 1889, II vol. s. 96.*

1) Frågan, om miljön ensam kan förvandla en människa till grov brottsling, är oavgjord. Material finnes, som talar emot en dylik möjlighet. Jfr. *Lange, Joh., Verbrechen als Schicksal, Leipzig 1929, s. 93.* Se även *Stumpfl, Friedrich, Erbanlage und Verbrechen, Berlin 1935,* samt samme författares undersökning »Die Ursprünge des Verbrechens«, Leipzig 1936.

2) Här är endast fråga om grövre brottslingar.

3) Den ryska läkaren *Pauline Tarnowskaja* har i sitt arbete »Les femmes homicides« behandlat de båda könens andel i våldsbrotten och samtidigt generaliserat sina resultat att gälla även andra områden av brottsfrekvensen. Mot denna uppfattning har den schweiziske forskaren *H. Léale* riktat ett skarpt angrepp. Han påstår, att kvinnan med avseende å den faktiska brottsligheten är lika brottslig som mannen. Men huvuddelen av kvinnobrottsligheten kommer

8. *Offren för brotten mot liv. Lagbundenheter mellan de dödades kön och brottsfrekvensens storlek.*

Såsom jag i min artikel »Metoden vid jämförande undersökning av brottsfrekvensen i olika länder»<sup>1)</sup> påvisat, utgöra dödsorsaksstatistikens uppgifter över personer, som dödats genom brott mot liv, i likhet med motsvarande uppgifter i polisstatistiken en utmärkt källa vid uppskattandet av faktiska antalet brott mot liv. Men så snart vi komma till de dödade personernas antal och gå in på detaljer, såsom offrens kön, ålder m. m., lämna vi på sätt och vis området för den kriminalstatistiska forskningen. Ett överskridande av detta område är dock tillrådligt, ty ägna vi vår uppmärksamhet åt brottsoffrens kön, finna vi liknande intressanta lagbundenheter mellan kön och brottsfrekvensens storlek, som vi just konstaterat beträffande de brottsliga.

I mitt arbete om bestämmandet av våldsbrottens storleksförhållanden ingå uppgifter, hämtade från dödsorsaksstatistiken över brottsoffrens antal i samtliga länder, som publicera dylika uppgifter. Offrens kön framgår även av dessa uppgifter. Och vid närmare undersökning av dessa har jag konstaterat ovan antydda lagbundenheter mellan brottsoffrens kön och brottsfrekvensens volym. En regel kan upp-

icke fram i officiella uppgifter och förblir hemlig. Om man till den ringa del av kvinnobrottsligheten, som kommer till domstolsprövning (*criminalité judiciaire*), lägger den stora del, som förblir okänd (*criminalité extrajudiciaire*), kommer man sannolikt till tal, som utvisa, att de båda könen andel i brottsfrekvensen är lika stor. (Detta måste anses vara ett ganska djärvt påstående. Förf:s anmärkning.)

Det brottsliga anlagets styrka varierar icke hos de båda könen. Dock kan brottskvantiteten vara olika och större hos det kön, vars brottsliga anlag äro utsatta för inflytelser av tillfällig art och inverkan av en för detta kön säregen miljö. *Léale, H.*, De la criminalité des sexes. Archives d'anthropologie criminelle et de criminologie, tome XXV, Lyon 1910, s. 401—430.

<sup>1)</sup> Nordisk Tidsskrift för Strafferet, 1936, s. 257—261.

ställas, som har följande lydelse: offrens för brott mot liv fördelning enligt kön i ett givet land är städse beroende av denna brottsfrekvens' storlek.

En statisk och en dynamisk lag belysa närmare denna regels innebörd.

Den statistiska lagen lyder på följande sätt:

I länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv är de kvinnliga dödsloffrens relativa antalet litet och omvänt: i länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv är de kvinnliga dödsloffrens relativa antal betydligt större än i länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv.

För att schematiskt belysa förhållandet i länder med stor och med liten brottsfrekvens, kunna vi betjäna oss av diagr. I och II (s. 112). Det gäller blott att i stället för de manliga och kvinnliga brottslingarna infoga de manliga och kvinnliga brottsloffren.

För att bevisa giltigheten av denna lag anför vi först uppgifter från länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv. Dessa uppgifter kunna indelas i tvenne kategorier, nämligen för det första sådana uppgifter, som omfatta alla kända offer för brott mot liv, och för det andra uppgifter, om vilka man kan sluta, att de endast omfatta en del av hela antalet brottsoffer. I mitt arbete om våldsbrottens storleksförhållanden har jag funnit, att Finland, Serbien, Bulgarien, Italien och Chile höra till den förstnämnda kategorin, medan Rumänien, Grekland, Spanien och Amerikas Förenta Stater sannolikt måste räknas till den senare kategorin. Då de senare kunna giva en falsk bild av brottsloffrens fördelning enligt kön, måste de bortlämnas.

Följande förteckning utvisar procentsatsen för de kvinnliga brottsloffren i länder med stor brottsfrekvens och tillhörande den första kategorin.<sup>1)</sup> Årtalen inom parentes utvisa tidpunkten.

<sup>1)</sup> Finland KTM. I, s. 109, tab. III, Serbien KTM. II, s. 72, tab. XCV, Bulgarien s. 79, Italien s. 86, Chile 139.

Finland (1921—1926) . . . . .	4 ‰
Serbien (1901—1908) . . . . .	8 »
Bulgarien (1903—1912) . . . . .	5 »
Italien (1913—1924) . . . . .	9 »
Chile (1922—1925) . . . . .	9 »

Sedan komma vi till länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv. Uppgifter om brottsoffren kunna anföras från Sverige, Norge, Danmark, Preussen, England och Wales, Schweiz och Japan. Av dessa är Japan det enda landet med ofullständiga uppgifter om brottsoffren, och måste förty bortlämnas.

Förteckningen över de kvinnliga brottsoffrens procentsats i länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv erhåller därför följande sammansättning.<sup>1)</sup>

Sverige (1915—1924) . . . . .	22 ‰
Norge (1915—1924) . . . . .	18 »
Danmark (1920—1926) . . . . .	38 »
Preussen (1920—1925) . . . . .	28 »
England och Wales (1917—1926) . .	48 »
Schweiz (1917—1926) . . . . .	32 »

Vi kunna således konstatera, att procentsatsen för de kvinnliga brottsoffren i länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv håller sig under 10 procent, medan den i länder med liten frekvens pendlar mellan 20 och 50 procent.

Den dynamiska lagen har följande lydelse:

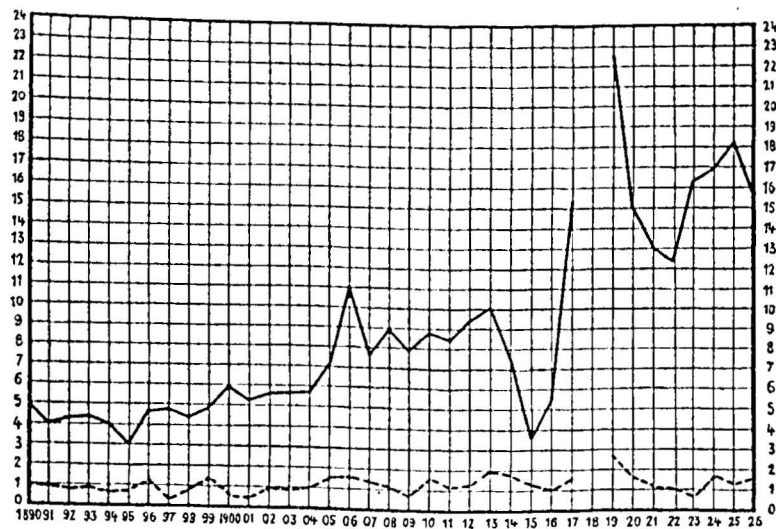
Om brottsfrekvensen vid brott mot liv i ett givet land ökas, hänför sig ökningen till de manliga brottsoffrens antal och omvänt: om brottsfrekvensen vid brott mot liv i ett givet land minskas, hänför sig minskningen till de manliga brottsoffrens antal.

<sup>1)</sup> KTM. I, Sverige, s. 159, tab. XXV, Norge, s. 182, tab. XLIV, Danmark, s. 192, tab. LI, Preussen, KTM. II, s. 8, England och Wales, s. 25, tab. LVIII, Schweiz, s. 53.

För att schematiskt belysa fluktuationen i de manliga och kvinnliga brottsoffrens andel vid ökning eller minskning av brottsfrekvensen, hänvisa vi till diagr. III och IV (s. 113).

Diagr. VII. Finland. Dödsoffren för brotten mot liv, med undantag av offren för dödsvallande och barnamord, grupperade enligt kön åren 1890—1926 och räknat per 100 000 av resp. befolkningstal.

Män ————— Kvinnor ·······



Denna lag kan härledas från den statistiska lagen; som bevismaterial anföras vi trenne diagram (VII, VIII och IX), ett från Finland, ett från Italien och ett från Sverige;<sup>1)</sup> de tvenne förstnämnda utvisa de manliga och de kvinnliga brottsoffrens kurva i länder med starka växlingar i brottsfrekvensen, den tredje (s. 124) åter är typisk för ett land med jämnt och långvarigt avtagande tendens. Alla utvisa de tydligt, att kurvan för de kvinnliga brottsoffren i allmänhet har ett jämnt och lugnt förlopp både vid häftiga omkastningar i brottsfrekvensen och vid lugnt avtagande ten-

<sup>1)</sup> Finland, KTM. I, s. 109, Italien, KTM. II, s. 86, Sverige, KTM. I, s. 159.



Diagr. VIII. Italien. Dödsolfren för brotten mot liv, med undantag av offren för dödsvallande<sup>1)</sup>, grupperade enligt kön åren 1913—1924 och räknat per 100 000 av resp. befolkningstal.  
Män ————— Kvinnor .....

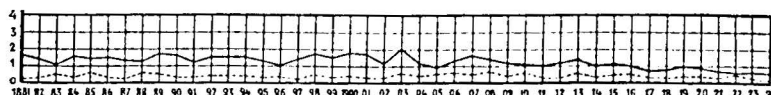


dens. Skiftningarna återspeglas fullt tydligt endast i de manliga brottsoffrens kurva.

Barnamord ingår i Italien i dödsorsakerna, men de konstaterade offren för dessa brott äro i dödsorsaksstatistiken så få, att de ej ha något inflytande på relativtalen. Mellan åren 1917 och 1921 varierade offrens årliga antal mellan 1 och 5. KTM. II, s. 86.

Diagr. IX. Sverige. Dödsloffren för brotten mot liv, med undantag av offren för dödsvallande och barnamord, grupperade enligt kön åren 1881—1921 och räknat per 100 000 av resp. befolkningstal.

Män ————— Kvinnor ········



### 9. Betydelsen av lagbundenheterna beträffande de manliga och de kvinnliga offren för brotten mot liv.

De nu anförda lagarna äro till nytta, då uppgifterna om brotten mot liv äro bristfälliga. Vi veta t. ex., att Albanien och Kaukasien höra till länder med stor brottsfrekvens vid brott mot liv. Men härtill inskränka sig också våra uppgifter. På grund av den statistiska lagen kunna vi sluta oss till, att i dessa länder en ringa procent av antalet brottsoffer utgöras av kvinnor. Annorlunda ställer sig saken i länder med liten brottsfrekvens vid brott mot liv. I dessa länder kan de kvinnliga brottsoffrens antal närma sig de manligas.

Den dynamiska lagen har sin betydelse däri, att den utvisar utvecklingsriktningen för brottsoffrens fördelning enligt kön vid ökning eller minskning i antalet brott mot liv.

Den statistiska och den dynamiska lagen ha som sin grundval det faktum, att kvinnan lever i en delvis annorlunda beskaffad och mera fredad miljö än mannen och att denna miljö även i mycket mindre grad är underkastad förändringar än den miljö, i vilken mannen verkar.